

¹⁴ Виконавчий напис нотаріуса (рухоме майно). Науково-практичний журнал мала енциклопедія нотаріуса № 4 (22) від 2005 року. – Х.: Страйд. – С. 8.

¹⁵ Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 11 листопада 2003 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>

¹⁷ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

¹⁷ Про заставу: Закон України від 02 жовтня 1992 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>

¹⁸ Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 11 листопада 2003 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>

Резюме

Строкач І. І. Підготовка до вчинення нотаріального провадження.

Наукова стаття присвячена деяким проблемним питанням підготовки до вчинення нотаріального провадження. Особлива увага приділяється вчиненню виконавчого напису за договорами лізингу, що передбачають у безспірному порядку повернення об'єкта лізингу; на документах, що встановлюють заборгованість орендарів з орендної плати за користування об'єктом оренди та за договором про сплату аліментів. Автором здійснюється аналіз процесуального законодавства і юридичної літератури та запропоновано внесення змін до чинного законодавства України.

Ключові слова: виконавчий напис, нотаріус, нотаріальна дія, виконавчий документ, стягнення, договір.

Резюме

Строкач І. І. Подготовка к совершению нотариального производства.

Научная статья посвящена некоторым проблемным вопросам подготовки к совершению нотариального производства. Особое внимание уделяется совершению исполнительной надписи по договорам лизинга, предусматривающие в бесспорном порядке возврат объекта лизинга; на документах, устанавливающих задолженность арендаторов по арендной плате за пользование объектом аренды и по договору об уплате алиментов. Автором осуществляется анализ процессуального законодательства и юридической литературы и предложено внесение изменений в действующее законодательство Украины.

Ключевые слова: исполнительная надпись, нотариус, нотариальное действие, исполнительный документ, взыскание, договор.

Summary

Strokach I. Preparation of notarial proceedings.

The scientific article is devoted to some problematic issues of the preparation of notarial proceedings. Special attention is given to the commission of writ of leasing contracts which provide indisputable order to return the leased object; on the documents that establish tenant arrears of rent for use of the lease and the contract for payment of alimony. The author analyzes the procedural law and legal literature and proposed amendments to the current legislation of Ukraine.

Key words: executive inscription, the notary, the notarial act, the executive document, penalty, contract.

УДК 347.965.6

Л. Ю. ЧЕКМАРЬОВА

Лариса Юріївна Чекмарьова, аспірантка Національного університету «Одеська юридична академія»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Страховання професійної відповідальності досить перспективний вид вітчизняного страхування. Однак незважаючи на величезний потенціал, об'єктивні передумови та актуальність, таке страхування ще не отримало свого належного розвитку. Причина цього – низка проблем, від вирішення яких залежать як його перспективи, так і стабілізація результатів професійної діяльності в Україні.

На відміну від зарубіжних країн, законодавство України не передбачає страхування професійної відповідальності адвокатів, зокрема, часткового або повного відшкодування збитків клієнту за адвокатські помилки, допущені через те, що адвокати у своїй діяльності неправомірно застосовують нормативні правові акти; допускають ненавмисні помилки при розгляді справ у суді; вчинення певних адвокатських дій нерідко не відповідає чинному законодавству України тощо.

Це питання турбує як українських адвокатів, так і міжнародне суспільство. На сьогоднішній момент в Україні вже розроблено Проект моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні, положення якого містять достатній перелік основних рис страхування професійної відповідальності адвокатів.

У даному проєкті запропоновано зміни, які слід внести до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Основна мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати норми законодавства, які визначають правові взаємовідносини між адвокатом і клієнтом та інститут страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні на підставі вивчення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», підзаконних актів, Правил адвокатської етики, Проєкту моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні, а також окреслити можливість застосування досвіду зарубіжних країн у вирішенні даного питання.

У цілому, правовому регулюванню адвокатської діяльності присвячені дослідження Н. М. Бакаєвської, Т. В. Варфоломєєвої, В. В. Долежана, А. Д. Святоцького та інших фахівців у галузі права. Страхування професійної відповідальності розглядалися в наукових роботах Т. М. Артюх, В. С. Бігуна, І. М. Дрозд, Ю. В. Заїкіна, Н. О. Обловацької, С. С. Осадця та інших.

Незважаючи на значний внесок згаданих авторів у розвиток адвокатури України та страхування професійної відповідальності, ці питання вимагають подальшого дослідження й вивчення.

Нині основні проблеми страхування професійної відповідальності адвоката полягають в тому, що: 1) потребують додаткового дослідження норми законодавства, які визначають правові взаємовідносини між адвокатом і клієнтом, а також ці норми вимагають подальшого закріплення в Законі; 2) у нашій державі належним чином не враховується інститут страхування професійної відповідальності адвокатів; 3) не приділяється належної уваги досвіду інших країн у застосуванні страхування професійної відповідальності адвокатів, зокрема Росії, ФРН, Франції та США.

Страхування відповідальності адвоката передбачає надання страхового захисту від: неповного або неправильного консультування з правових питань; помилки при складанні документів правового характеру; помилки при представленні інтересів третіх осіб в органах державної влади, місцевого самоврядування, судових органах тощо.

Під цивільно-правовою відповідальністю прийнято розуміти санкцію за правопорушення, що викликає для порушника негативні наслідки у вигляді позбавлення суб'єктивних цивільних прав або покладання нових чи додаткових цивільно-правових обов'язків¹.

Так, з метою недопущення заподіяння шкоди інтересам клієнта Кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства (п. 3.1.3) передбачає, що адвокат не має права вести справу, яка не відповідає його професійній компетенції, без участі в ньому іншого адвоката, який має необхідну компетенцію². Аналогічне положення передбачене і Правилами адвокатської етики, затвердженими 3^тздом адвокатів України: «Адвокат не повинен надавати правову допомогу, здійснювати захист або представництво з питань, які не охоплюються сферою його спеціалізації, в разі, якщо така має місце, і явно не відповідають рівню його компетенції» (п. 3 ст. 11 Правил).

Звертаючись до міжнародного досвіду, як-от Загального кодексу правил для адвокатів держав Європейської співдружності, бачимо, що питанню страхування професійної відповідальності присвячено спеціальний підрозділ. Так, п.п. 3.9.1 передбачено, що адвокати завжди повинні бути застраховані від пред'явлення позовів, пов'язаних із недостатньою професійною компетентністю. Розмір страховки визначається в розумних межах співвідносно з ризиком можливих помилок, допущених адвокатами у ході здійснення професійної діяльності.

Закон містить статтю, в якій чітко зазначено, що підставою для здійснення адвокатської діяльності будь-якого виду є цивільно-правовий договір про надання юридичної допомоги (п. 1 ст. 27)³, та в ст. 14 Правил адвокатської етики сказано, що адвокат надає правову допомогу відповідно до законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність на підставі договору про надання правової допомоги.

Оскільки професійна діяльність адвоката полягає у наданні професійної правничої допомоги і здійснюється на основі цивільно-правових договорів, при наданні будь-якої юридичної допомоги адвокат несе професійну майнову відповідальність за невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків.

Як випливає з положення ст. 1000 ЦК України⁴, за договором доручення одна сторона (повірений) зобов'язується виконувати від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Проте особливість договору про надання допомоги полягає у тому, що адвокат виконує певні дії в інтересах клієнта, але від імені самого адвоката, про що вже зазначалося в юридичній літературі⁵.

Договір про надання правової допомоги є юридичним фактом, на підставі якого виникає представництво і гарантується відповідальність адвоката перед клієнтом.

Об'єктом страхування виступає професійна майнова відповідальність адвоката за шкоду, заподіяну клієнту у результаті надання останнім неякісної юридичної допомоги.

Страхування ризику професійної відповідальності адвоката має здійснюватися на підставі договору майнового страхування, що укладається особисто адвокатом (страхувальником) зі страховою організацією (страховиком).

Загальними умовами відшкодування шкоди, завданої порушенням зобов'язань за страховими договорами, є: факт порушення зобов'язання, наявність збитків, причинний зв'язок між збитками і порушенням зобов'язань, а також вина порушника зобов'язань (умисел або необережність), якщо законом або договором не передбачено інші підстави відповідальності.

Межі і обсяг договору доручення становлять певні юридичні дії. Їх зміст визначається в договорі про надання правової допомоги. При вирішенні питання про відповідальність адвоката перед клієнтом слід насамперед усвідомити, виконання яких конкретно дій прийняв на себе адвокат.

Особа визнається невинуватою, якщо при тому ступені дбайливості й обачності, яка від нього була потрібна за характером зобов'язання та умовами обороту, вона вжила всіх заходів для належного виконання зобов'язання.

Заявляючи вимоги про відшкодування збитків адвокатом у зв'язку з порушенням ним умов договору про надання юридичної допомоги, клієнт адвоката повинен довести⁶:

– факт порушення (діями або бездіяльністю) конкретного зобов'язання адвоката за договором про надання правової допомоги;

– наявність у клієнта адвоката збитків з обґрунтуванням їх розміру (доводиться в звичайному порядку і яких-небудь коментарів не потребує);

– прямий причинний зв'язок збитків з порушенням адвокатом свого зобов'язання.

Відсутність вини має доводитися адвокатом.

Коло обов'язків адвоката за договором про надання правової допомоги може виходити за рамки обов'язків, прописаних в тексті самого договору. Обов'язок адвоката вчинити певні дії може виникнути тільки після настання результату від інших його дій. Залежно від виду правової допомоги значна частина обов'язків адвоката може міститися в законах та інших правових актах (наприклад, у законі або в процесуальному законодавстві)⁷.

Таким чином, немає і, як правило, не може бути вичерпного переліку зобов'язань адвоката, за невиконання або неналежне виконання яких він несе цивільно-правову відповідальність. Є чи не є вчинення певних дій (бездіяльності) обов'язком адвоката у конкретному договорі про надання правової допомоги – питання, яке має бути предметом доказування заінтересованою особою.

Прямий причинний зв'язок між збитками клієнта та невиконанням або неналежним виконанням адвокатом своїх обов'язків за договором про надання правової допомоги є найбільш важко доказовою.

Як правило, результат у судовій справі залежить від безлічі факторів. Навіть якщо адвокат не виконає своїх зобов'язань, суд зобов'язаний винести законний і обґрунтований, а у кримінальній справі – ще й справедливий вердикт. З цих підстав пропуск строку подачі касаційної скарги, неявка в судові засідання і т.п. далеко не завжди можуть бути причиною збитків клієнта.

Наприклад, щоб довести, що помилка адвоката призвела до помилкового рішення, це рішення має бути скасовано з причин, в яких винен адвокат і винесено нове рішення в інтересах клієнта. У цьому випадку збитки клієнта можуть бути пов'язані з затримкою прийняття законного судового рішення, а також з оплатою гонорару адвокату, який порушив свої зобов'язання.

Таким чином, межі і обсяг договору про надання правової допомоги являють собою певні юридичні дії. Їх зміст визначається в договорі про надання правової допомоги. При вирішенні питання про відповідальність адвоката перед клієнтом слід насамперед усвідомити, виконання яких конкретно дій прийняв на себе адвокат.

Очевидно, що зазначений перелік головних умов договору є неповним. У нього слід включити розмір і характер відповідальності адвоката, який прийняв виконання доручення. Крім того, оскільки загальні вимоги до договору доручення визначені Цивільним кодексом України, необхідно і головні істотні умови договору про надання правової допомоги закріпити в Законі.

Розмір і характер відповідальності адвоката можна визначити відповідно до Цивільного кодексу України. При умисному порушенні зобов'язань за договором адвокат повинен нести відповідальність у повному обсязі шкоди. Договір адвоката з клієнтом про надання правової допомоги не повинен містити умови про обмеження відповідальності за умисне порушення зобов'язань адвокатом, а якщо таку умову буде передбачено в договорі, вона буде нікчемною⁸.

Розмір заподіяної адвокатом шкоди можна визначити за згодою сторін або в судовому порядку. Якщо адвокат погоджується з тим, що його дії заподіяли шкоду особі, яка звертається за її покриттям, то за взаємною згодою вони визначають розмір цієї шкоди.

Слід підтримати положення Проекту моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні щодо розміру покриття страхування (пропонується 10 000 грн за одну скаргу, 20 000 грн загалом на рік) та збільшувати кожного наступного року.

Проектом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а саме п. 15 ч. 1 ст. 20 законопроекту передбачається право адвокатів на страхування професійної відповідальності⁹.

Цивільно-правова відповідальність адвокатів може настати на загальних підставах, передбачених законодавством, зокрема Цивільним кодексом України. У всіх розвинених країнах такі питання давно й успішно вирішуються за допомогою механізму страхування професійної відповідальності – як в обов'язковій, так і в добровільній формах.

Об'єктом страхування є відповідальність професіонала за нанесення прямих фактичних матеріальних збитків у результаті наданих ним послуг. Законодавство України не передбачає, на відміну від розвинених країн, повного і безумовного відшкодування збитку, нанесеного професіоналом.

Одним із найбільш частих причин пред'явлення позовів до юристів є пропуск ними процесуальних строків. У разі помилки при підготовці та реєстрації юристом господарських контрактів замовник також може понести матеріальні збитки у вигляді недоотриманого доходу. У разі неякісної консультації з житлових питань може виникнути житловий спір і т.д.

Страхування професійної відповідальності покриває будь-яку діяльність у межах правничої професії, включаючи завдані клієнту чи третій стороні грошові збитки адвокатом через помилку або недбалість при виконанні професійних обов'язків. Страхування професійної відповідальності не покриває кримінальні дії, включаючи шахрайство, крадіжку та привласнення коштів¹⁰.

Страхові компанії пропонують страхування фінансової відповідальності як виду страхової діяльності, у тому числі юристам, адвокатам, на добровільній основі. Однак, зважаючи на особливу місію адвокатури у суспільстві, значення адвокатської діяльності та вкрай несприятливі наслідки для людини і громадянина при невиконанні або неналежному виконанні адвокатами своїх функцій страхування ризику професійної діяльності адвокатів має здійснюватися в обов'язковому порядку.

Страхування професійної відповідальності адвокатів є обов'язковим у багатьох зарубіжних країнах. Їх досвід демонструє успішне функціонування обов'язкового страхування професійної відповідальності адвокатів як страхування відповідальності юридичних консультантів у взаємовідносинах з клієнтом¹¹. В Україні, згідно з п. 27 ст. 7 Закону України «Про страхування»¹², одним із обов'язкових видів страхування є страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України. Але даний перелік, зокрема, і умови обов'язкового професійного страхування, на сьогодні виконавчим органом держави не встановлені. У цьому випадку страхові договори професійної відповідальності адвокатів укладаються на підставі загальних правил страхування, розроблених самими страховими компаніями. Оскільки відповідальність адвокатів є значною, виникає загальна проблема страхування адвокатського ризику. Під адвокатським ризиком можна розуміти певну подію, внаслідок якої адвокат бере на себе відповідальність за надання їм юридичних послуг.

На відміну від зарубіжних країн, законодавство України не передбачає страхування професійної відповідальності адвокатів, зокрема, часткового або повного відшкодування збитків клієнту за адвокатські помилки, допущені, зокрема, через те, що адвокати у своїй діяльності неправомірно застосовують нормативні правові акти; допускають ненавмисних помилок при розгляді справ у суді; вчинення певних адвокатських дій нерідко не відповідає чинному законодавству України; клієнти на сьогоднішній день не дуже обізнані у своїх правах; адвокати не повідомляють клієнтів про наслідки здійснюваних ними професійних дій, що призводить через юридичну необізнаність завдання матеріальної шкоди клієнту; адвокати в зв'язку із здійсненням ними адвокатських дій ненавмисно розголошують відомості, одержані ними в ході своєї діяльності¹³.

У зв'язку з цим доцільно визначити новачі про обов'язкове страхування адвокатської діяльності, які доцільно запровадити у законодавство України з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Позитивним в даному випадку може послужити досвід Франції у страхуванні професійної відповідальності адвокатів¹⁴. Закон про організацію професії адвоката передбачає обов'язкове страхування його професійної цивільної відповідальності. Законодавцем встановлено мінімальний розмір страхової суми – 2 млн франків на рік з розрахунку на одного адвоката. Договір страхування може бути укладений конкретним адвокатом, групою адвокатів або адвокатської організацією. А також до адвокатів застосовується страхування за ризик втрати адвокатом цінностей, майна і документів, що належать (або належних) клієнту і опинилися у адвоката у зв'язку з виконанням професійних обов'язків. Страхове відшкодування виплачується, якщо адвокат несплатоспроможний, про що свідчить невиконання адвокатом вимоги клієнта про повернення цінностей або відшкодування збитків протягом місяця з дня повідомлення¹⁵.

За законодавством Німеччини адвокати несуть відповідальність за шкоду, заподіяну з необережності іншим особам і насамперед своїм довірцям при виконанні своїх професійних обов'язків. При цьому адвокат несе необмежену відповідальність і своїм особистим майном. Однак її розмір можна обмежувати за договором з довірцем¹⁶. Це пояснюється статистичними даними про відносно велику кількість допущених адвокатами помилок, оскільки вони досить часто запізнюються з поданням касаційних і апеляційних скарг, допускають технічні помилки і т.д., які завдають шкоди клієнтам.

Суди ФРН постійно посилюють вимоги до рівня професійної сумлінності адвокатів, так що навіть зовсім незначне професійне порушення може тягти за собою стягнення з них значних сум у порядку відшкодування заподіяної шкоди¹⁷.

За договором страхування страховик зобов'язаний негайно повідомляти відповідну адвокатську палату про термін початку і закінчення або про розірвання договору страхування, а також і про всяку зміну договору страхування. Адвокатська палата з метою сприяння пред'явленню вимог про відшкодування шкоди повідомляє третім особам на їх вимогу відомості про ім'я та адресу страховика обов'язкової професійної відповідальності адвоката, а також номер страхового поліса, оскільки в адвоката не завжди є можливість надати такі відомості самостійно¹⁸.

Страхова виплата потерпілому проводиться тільки за рішенням суду, але слід зазначити, що питання про страховий випадок розглядається спеціалізованою судовою палатою.

У США кожен з 52 штатів має власну систему страхування. Переважає індивідуальне страхування, і лише у штаті Орегон застосовується система колективного страхування¹⁹. У США страхування професійної відповідальності юриста поки є добровільним, але в останні роки все більша кількість штатів (Аляска, Південна Дакота) закріплюють в етичних кодексах правило, що зобов'язує юриста розкривати свій страховий статус потенційному клієнтові. Дане правило – свідчення того, що страхування є позитивним в наданні правничої допомоги. Поінформованість клієнта про те, що відповідальність юриста за шкоду, заподіяну помилковими діями, не застрахована, – важливий фактор при виборі юриста і доручення йому важливої справи²⁰.

Страховання відповідальності може бути як добровільним, так і обов'язковим. Федеральний Закон Російської Федерації «Про адвокатську діяльність і адвокатуру в РФ» передбачає страхування адвокатом ризику своєї професійної майнової відповідальності перед своїм довірительом. До 1 січня 2007 р. таке страхування було добровільним, а зараз – обов'язкове.

Чинний Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не припускає необхідності страхування професійної відповідальності адвоката. Більш того, останній не вказує на її доцільність, навіть на підставі договору, як це передбачено в Російській Федерації.

Таким чином, питання, пов'язані зі страхуванням професійної відповідальності адвоката, можливо, потрібно буде врегулювати не правилами страхування, які затверджуються конкретними страховими компаніями, і навіть не нормами ЦК України, а розробленим законом, що встановлює єдині правила страхування ризику майнової професійної відповідальності адвокатів на території всієї України. Цікаво було б ввести модельний закон з метою визначення ефективності його реалізації в Україні і лише потім, враховуючи всі недоліки, виявлені в ході правозастосування, запровадити обов'язкове страхування адвокатської відповідальності на всій території країни.

Аналізуючи практику страхування професійної відповідальності адвокатів у зарубіжних країнах, можна виявити наступні напрями можливого розвитку цього інституту в Україні.

У зв'язку з тим, що за договором страхування професійної майнової відповідальності адвокатів страховальником буде визнана тільки фізична особа (адвокат), як це зазначалося в попередньому параграфі, в Україні даний вид страхування повинен існувати як індивідуальне страхування конкретного адвоката у приватній страховій компанії, як це прийнято в Німеччині, Фінляндії, Японії та ряді інших країн.

До числа вкрай складних належить проблема доведення надання клієнту некваліфікованої допомоги адвокатом. У правових системах різних держав існують різноманітні процедури підтвердження страхового випадку та отримання страхової виплати²¹.

Вважаємо, що в Україні спір між клієнтом та адвокатом, що впливає з несумлінного виконання останнім своїх професійних обов'язків, необхідно вирішувати в судовому порядку у разі невизнання адвокатом своєї провини.

Судове ж рішення, наприклад, про визнання права вимоги відшкодування адвокатом шкоди внаслідок неякісного надання правової допомоги, буде обов'язковим і для страховиків. Такий механізм практикується у багатьох державах (Франція, США).

Що ж до самого обов'язку адвокатів здійснювати страхування своєї професійної відповідальності, на наш погляд, цей інститут необхідний в Україні. Право вибору адвокатів, як це прийнято практично у всіх штатах США, звичайно, виглядає більш демократичним разом з обов'язком інформування клієнта про наявність страховки. Однак європейський варіант, при якому практично повсюдно адвокати зобов'язані страхувати свою професійну відповідальність, є жорстким інструментом при захисті майнових інтересів як споживачів послуг адвокатів, так і самих адвокатів. Вважаємо, що саме такий варіант, в умовах економічного розвитку України, в даний час буде найбільш прийнятним і раціональним. Значний крок у цьому напрямі – Проект моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні.

Досліджуючи зарубіжний досвід страхування професійної відповідальності адвокатів, доцільно приймати від цього досвіду глобальні частини механізму страхування, такі як спосіб визначення страхового випадку, орган, уповноважений розглядати спори, що виникли, індивідуальність або колегіальність при укладанні договору страхування адвоката і страховика. Однак конкретний порядок правозастосування цих механізмів необхідно розробляти, виходячи з української дійсності і практики добровільного страхування професійної відповідальності.

Отже, на підставі проведеного дослідження слід дійти висновку про необхідність доповнення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ст. 23¹ «Страховання професійної відповідальності адвоката» та викласти її наступним чином: «Адвокат здійснює відповідно до даного Закону страхування своєї професійної майнової відповідальності за порушення умов укладеного з довірительом договору про надання правової допомоги». Подальший розвиток може здійснюватися шляхом формулювання положень щодо обов'язковості страхування для всіх адвокатів, розміру покриття страхування, порядку розгляду справ, що потребують подальшого комплексного дослідження.

¹ *Иоффе О. С.* Ответственность по советскому гражданскому праву / О. С. Иоффе. – Л.: ЛГУ. – 1995. – 310 с. – С. 7.

² *Бакаянова Н. М.* Етичні принципи адвокатури в Україні: Монографія / Н. М. Бакаянова. – Одеса: Юр. літ-ра, 2005. – 152 с. – С. 137.

³ Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Законодавство України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

⁴ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Законодавство України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>

⁵ *Бакаянова Н. М.* Теоретичні основи представництва в судах як виду адвокатської діяльності / Н. М. Бакаянова // *Vise-grad journal on human right.* – № 1. – Вип. 1. – С. 30–35: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vjhr.sk/archive/2016_1_1/8.pdf

⁶ *Зейкан Я. П.* Адвокат: навички професії / Я. П. Зейкан // *Адвокат.* – 2007. – № 10. – С. 33–52. – С. 49.

⁷ Там само. – С. 35.

⁸ *Большаков С. В.* Відповідальність адвоката – представника потерпілого за надану неякісну правову допомогу / С. В. Большаков // Трансформація юридичної відповідальності на сучасному етапі розвитку суспільства. – 2008. – С. 135–137. – С. 135.

⁹ Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 27 квітня 2016 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://jrc.org.ua/upload/steps/bdc5610fac7309ca8aab48f0c1a531de.pdf> (дата звернення 1 серпня 2016 р.)

¹⁰ Проект моделі страхування професійної відповідальності адвокатів в Україні : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/news/post-relis/2015.05.18-roundtable-strahuvannya-project-resume.pdf>

¹¹ *Козлов А. В.* Страхование профессиональной ответственности юриста / А. В. Козлов, Е. В. Попов // Российская юстиция. – 2002. – № 5 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lawmix.ru/comm/5111/>

¹² Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР // Законодавство України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

¹³ *Обловацька Н. О.* Страхування професійної відповідальності адвокатів України / Н. О. Обловацька // Наука і практика. – 2010. – № 9. – С. 25–28. – С. 26.

¹⁴ *Козлов А. В.* Вказана праця.

¹⁵ Там само.

¹⁶ *Кратенко М. В.* Страхование профессиональной ответственности адвоката / М. В. Кратенко // Право и экономика. – 2004. – № 10. – С. 80–83. – С. 80.

¹⁷ *Кучерена А. Г.* Научно-практический комментарий к Федеральному закону от 31 мая 2002 г. № 63-ФЗ «Об адвокатской деятельности и адвокатуре в Российской Федерации» / А. Г. Кучерена. – М. : Деловой двор, 2009. – С. 49–50. – С. 49.

¹⁸ Там само. – С. 50.

¹⁹ *Стрэнг Р.* Практика страхования профессиональной ответственности адвокатов в США / Р. Стрэнг // Вестник адвокатской палаты Иркутской области. – 2006. – № 10. – С. 28–30. – С. 29.

²⁰ *Кратенко М. В.* Вказана праця. – С. 82.

²¹ *Насадюк О.* Страховка «від адвоката» і «на адвоката» / О. Насадюк // Український адвокат. – 2008. – № 7–8. – С. 26–28. – С. 27.

Резюме

Чекмарьова Л. Ю. Страхування професійної відповідальності адвоката.

Стаття присвячена комплексному дослідженню інституту страхування професійної відповідальності адвоката, що визначає правові взаємовідносини між адвокатом і клієнтом та його організаційно-правових проблем і гарантій функціонування, місця в управлінні захисною системою, перспектив вдосконалення його статусу, а також вивчення і аналіз досвіду зарубіжних країн у вирішенні даного питання. Оскільки професійна діяльність адвоката полягає у наданні юридичної допомоги і здійснюється на основі цивільно-правових договорів, при наданні будь-якої юридичної допомоги адвокат несе професійну майнову відповідальність за невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків. У всіх розвинених країнах такі питання давно й успішно вирішуються за допомогою механізму страхування професійної відповідальності – як в обов'язковій, так і в добровільній формах.

Ключові слова: адвокат, адвокатська діяльність, страхування, страхування професійної відповідальності адвоката, цивільно-правова відповідальність.

Резюме

Чекмарьова Л. Ю. Страхование профессиональной ответственности адвоката.

Статья посвящена комплексному исследованию института страхования профессиональной ответственности адвоката, определяющим правовые взаимоотношения между адвокатом и клиентом и его организационно-правовых проблем и гарантий функционирования, места в управлении защитной системой, перспектив совершенствования его статуса, а также изучение и анализ опыта зарубежных стран в решении данного вопроса. Поскольку профессиональная деятельность адвоката заключается в предоставлении юридической помощи и осуществляется на основе гражданско-правовых договоров, при предоставлении любой юридической помощи адвокат несет профессиональную имущественную ответственность за неисполнение или ненадлежащее исполнение своих профессиональных обязанностей. Во всех развитых странах такие вопросы давно и успешно решаются с помощью механизма страхования профессиональной ответственности – как в обязательной, так и в добровольной формах.

Ключевые слова: адвокат, адвокатская деятельность, страхование, страхование профессиональной ответственности адвоката, гражданско-правовая ответственность.

Summary

Chekmarova L. The insurance of professional activity of advocate.

The article is devoted to complex research institute the insurance of professional activity of advocate that defines the legal relationship between advocate and client and its organizational and legal issues and guarantees the functioning, place a protective system management, prospects of improving its status and study and analysis of the experience of foreign countries in addressing this question. As the professional activities of the lawyer is to provide legal assistance and is based on civil contracts, the provision of any legal aid of lawyer is a professional, financial responsibility for failure or improper fulfillment of their professional duties. Civil liability attorneys can come at common grounds provided by law, including the Civil Code of Ukraine. In all developed countries, such questions are successfully resolved through the mechanism of professional liability insurance – both mandatory and voluntary forms.

Key words: advocate, advocate activity, insurance, insurance of professional responsibility of advocates, insurance of professional responsibility.